

Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny

ul. Nowolipie 13/15, 00-150 Warszawa

tel.: 22 635 93 95, 22 635 93 92

federacja@federa.org.pl; www.federa.org.pl

Warszawa, 24.10.2019

Dostępność świadczeń gwarantowanych - zabiegu przerwania ciąży - w olsztyńskich szpitalach

Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny od 25 lat bada dostępność świadczeń zdrowia reprodukcyjnego. W 2019 roku prowadzi akcję **#PrześwietlamySzpitale** w celu monitorowania placówek z kontraktem na świadczenie m.in. terminacji ciąży. Zabiegi przerwania ciąży w przypadkach określonych w ustawie o planowaniu rodziny są świadczeniami gwarantowanymi, które powinny być realizowane we wszystkich szpitalach mających kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia „położnictwo i ginekologia – hospitalizacja”.

W ramach dostępu do informacji publicznej¹ kierujemy wnioski do jednostek w stolicach województw, by ocenić, jak przestrzegają prawa i jakie procedury stosują. Cyklicznie publikujemy wyniki akcji, skorygowane o informacje od pacjentek nt. realiów i podejmowane przez nas interwencje. Wszelkie naruszenia zgłaszamy do Rzecznika Praw Pacjenta, Narodowego Funduszu Zdrowia i Ministerstwa Zdrowia, by odgórne, systemowe zmiany doprowadziły do poprawy dostępności tego świadczenia gwarantowanego². Podejmujemy też działania rzecznicze pod adresem władz lokalnych, jeżeli (współ)finansują szpitale zobligowane do wykonywania aborcji.

Województwo warmińsko-mazurskie wykazuje relatywnie niewiele zabiegów³ w porównaniu z pozostałymi regionami Polski. Dlatego Federacja skierowała do dyrekcji trzech olsztyńskich szpitali z umową NFZ „Ginekologia i położnictwo – hospitalizacja” następujące zapytania:

- 1. Ile zabiegów przerywania ciąży dopuszczalnych na mocy ustawy z 1993 r. zostało przeprowadzonych od początku 2019 r. z podziałem na miesiąc?*
- 2. Czy obecnie przeprowadza się zabiegi przerywania ciąży zgodnie z ustawą z 1993 r.?*
- 3. Jeśli odpowiedź na powyższe pytania jest negatywna, proszę o wskazanie przyczyn odmowy przeprowadzania zabiegów przerywania ciąży dopuszczalnych na mocy ustawy z 1993 r.*

¹ art. 2 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej z dnia 6 września 2001 r. (t.j. Dz.U. 2018 poz. 1330 ze zm.)

² na mocy Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego

³ w przypadkach przewidzianych przez ustawę z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży

4. Czy w przypadku odmowy przeprowadzenia zabiegów przerywania ciąży dopuszczalnych na mocy ustawy z 1993 r. przez lekarzy wykonujących zawód w [nazwa szpitala] Dyrektor wskazuje pacjentkom realne możliwości uzyskania tego świadczeniu u innego lekarza lub w innym zakładzie opieki zdrowotnej albo zapewnia Pan wykonanie takiego zabiegu (jako świadczenia zdrowotnego) przez innego lekarza – podwykonawcę?”
5. Jak wyglądają procedury postępowania z pacjentką, która zgłasza się do Państwa szpitala w celu terminacji ciąży lub u której w trakcie diagnostyki ujawniają się ustawowe przesłanki do terminacji ciąży (a pacjentka wyraża wolę jej przerywania)? Jakie czynności/świadczenia są wykonywane i w jakiej kolejności?

Poniższa tabela ilustruje informacje i deklaracje przekazane przez 3 szpitale w Olsztynie:

NAZWA SZPITALA	DATA ODPOWIEDZI	DEKLARACJA WYKONYWANIA TERMINACJI CIĄŻY	LICZBA ZABIEGÓW W 2019 R.	LICZBA ZABIEGÓW W 2018 R.*	DODATKOWE INFORMACJE
Niepubliczny ZOZ "Malarkiewicz i spółka"	19.07.2019	TAK?	0	0	Brak zabiegów tłumaczony "brakiem takich pacjentek"
Miejski Szpital Zespolony	16.07.2019	TAK	1	2	Nie stosuje się klauzuli sumienia. Opisana procedura postępowania z pacjentką.
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny	5.08.2019	TAK	4	22	Szpital nie podaje procedury, bo "rodzaj i charakter czynności nie stanowią informacji o sprawach publicznych w rozumieniu ustawy"

*Dane pozyskane przez Federację na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny

Spośród wszystkich szpitali tylko jeden oświadczył, że nie odmawia pacjentkom, a zera w statystykach tłumaczy „brakiem pacjentek zgłaszających się ze wskazaniem do przerywania ciąży”. Tego typu uzasadnienia są relatywnie często stosowane, choć budzą uzasadnione wątpliwości. Pacjentki ze wskazaniem do terminacji ciąży często kierują się do placówek w stolicy swojego województwa. Trudno uwierzyć, by żadna z nich nie próbowała uzyskać świadczenia w jednym z trzech szpitali. Można domniemywać, że pacjentki są odprawiane tak, by nie pozostawiać śladów w dokumentacji.

Pozostałe szpitale wywiązują się z obowiązków wynikających z a) ustawy o planowaniu rodziny, b) kontraktu z NFZ, c) praw pacjenckich do świadczeń i informacji. Miejski Szpital Zespolony przedstawia jasną procedurę postępowania, określa wymagane dokumenty. Od strony prawnej, zastrzeżenia budzi sztywna granica dopuszczalności przerywania ciąży (24 tygodnie), choć ani ustawa ani żaden inny akt prawny jej nie definiuje. Ustawa o planowaniu rodziny mówi o możliwości przeżycia poza organizmem kobiety, co oznacza, że przeżywalność powinna być każdorazowo obliczana indywidualnie, a w przypadku wad letalnych nie powinny istnieć terminy. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nie udostępnił procedury, uznając, że nie jest ona informacją publiczną. Brak ogólnie dostępnej informacji jest poważną barierą dla pacjentek w dostępie do tego świadczenia gwarantowanego.

Wyniki w perspektywie powszechnych naruszeń prawa

Jak wynika z otrzymywanych przez Federację zgłoszeń, prowadzonych interwencji i doniesień medialnych oraz [przeprowadzonego monitoringu](#), dostępność aborcji jest znacząco ograniczona w całej Polsce z powodu kilku czynników:

- braku jednolitej, zgodnej z prawem, procedury postępowania, która byłaby znana z góry przez pacjentki,
- stawiania dodatkowych, niewymaganych żadnymi przepisami wymogów (np. obowiązkowa konsultacja psychologiczna, zgoda konsultanta wojewódzkiego lub komisji bioetycznej lub konsylium, obowiązkowy okres oczekiwania),
- odmów motywowanych ideologicznie,
- niekierowania pacjentek do placówek, które zapewnią uzyskanie tego świadczenia. Warto w tym miejscu wskazać, że taki obowiązek szpitala jako podmiotu leczniczego, a przez to dyrektora placówki, potwierdziło w piśmie z 21 grudnia 2018 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych podczas prezentacji [stanowiska rządu przed Komitetem Ministrów Rady Europy](#)⁴ w sprawie implementacji wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka *P. i S. przeciwko Polsce*.

W rezultacie, zaledwie 10% zakontraktowanych placówek w Polsce przestrzega prawa i świadczy zabiegi przerywania ciąży. Wedle statystyk Ministerstwa Zdrowia, w ostatnich latach wykonuje się około 1100 aborcji, przy czym większość tylko w czterech województwach – mazowieckim, śląskim, pomorskim i łódzkim - co świadczy o rosnącej koncentracji i wymuszonej migracji kobiet do innych regionów Polski.

Powyższy tekst dostępny jest online [na stronie](#). Zamieszczamy także odpowiedzi od szpitali jako ważne narzędzie ułatwiające pacjentkom wyegzekwowanie swojego prawa do terminacji ciąży.

Kontakt dla mediów:

federacja@federa.org.pl 22 635 93 95

⁴ Nadzór nad wykonaniem wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, H46-13 P. and S. v. Poland (Application No. 57375/08), CM/Del/Dec(2019)1340/H46-13, https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000168093755e